

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

Сучасна лінгвістика демонструє неабиякий інтерес до проблем взаємодії мови й культури, що є предметом вивчення нової галузі мовознавства – лінгвокультурології. Нині активно розробляються й упроваджуються в систему вищої освіти дієві методи, притаманні лінгвокультурологічній концепції навчання сучасної української літературної мови.

Антропоцентризм виражається в особливій увазі до мови й мовлення індивідуума, оскільки через мову людина реалізується як особистість. Останнім часом поняття «мовна особистість» набуває нового змісту. Тепер під мовною особистістю розуміють всебічно розвиненого носія мови, який продукує усні й писемні тексти відповідно до конкретних комунікативних завдань, інтегровано й раціонально оформлює інформацію в зв'язний текст. Окрім того, мовну особистість розглядають як національно-культурний прототип, що володіє конкретною мовою, формує основу світоглядних настанов, ціннісних пріоритетів. Інакше кажучи, мовна особистість існує лише в просторі культури.

У процесі вивчення української мови у закладі вищої освіти студент мусить розуміти, що мова є виробленою формою національної культури й удосконалити власну мовну особистість можливо лише вивчаючи правила, норми, закономірності притаманні її лінгвальній системі.

Сьогодні мова набуває все більшої значущості, адже вона є дороговказом у суспільній дійсності. Попри те, що мова зазвичай не становить особливого інтересу для соціуму, вона фактично впливає на нашу уяву про суспільні процеси й проблеми. Людство існує не лише в матеріальному світі і не тільки в світі соціальному. Насправді реальний світ переважно підсвідомо будується на основі мовних привілеїв тієї чи тієї соціальної групи. Якраз знання мови та досконалого мовлення надає потенціальну можливість навчатися успішно з усіх інших навчальних дисциплін, реалізовувати творчий потенціал особистості у певній предметній галузі, під час професійної комунікації. Під час навчання

студент повинен бути максимально задіяний до соціально-культурної сфери, пов'язаної з навчанням, переробкою і створенням усних і писемних текстів, жанрів. Усе це вимагає від студента інтенсивної роботи над комунікативно-мовленнєвими навичками. У закладі вищої освіти таку функцію покликана виконувати дисципліна «Ділова українська мова», що є основою для розвитку і формування культури мовлення, яка, своєю чергою, стає надійним підґрунтям для становлення мовної особистості. Безумовно, такий процес повинен відбуватися комплексно. Так, наприклад, не можна аналізувати й оцінювати культуру мовлення в дискурсі, без участі мовця, інших учасників діалогу, всієї ситуації. Володіти мовою набагато важче, ніж правилами мовної норми.

Параметри мовної особистості тільки починають розроблятися. Мовна особистість характеризується певним запасом слів, що мають неабияку частотність вживання і заповнюють абстрактні синтаксичні моделі. Якщо моделі відносно типові для представника певного мовного колективу, то лексикон і манера говоріння можуть вказувати на його приналежність до певного соціуму, свідчити про рівень освіченості, вказувати на стать і вік. Мовний репертуар такої особистості повинен бути засвоєний з урахуванням мовного етикету, загальноприйнятого в соціумі. Мовна особистість студента не виникає і не існує сама собою: її поява й розвиток можливі лише в контексті культури, що має транслюватися через зміст лінгвокультурологічної концепції навчання і повинні відображатися в стратегіях і нормах поведінки, в індивідуальному використанні мовних засобів під час комунікації.

Отже, формування мовної особистості студента відбувається найперше під час вивчення української мови у закладі вищої освіти. Такий процес повинен мати в своєму змісті культурологічний компонент, що передбачає освоєння культури як ефективного засобу підвищення інтересу до мови, що, своєю чергою, виражається в освоєнні правил і традицій мовної і немовної поведінки, які сприяють формуванню світоглядних установок і ціннісних орієнтацій студента, навичок адекватного вживання мовних одиниць з метою ефективного впливу на партнера під час професійної комунікації.